

що знаходяться в державній власності, шляхом проведення державної експертизи технологічних рішень, що надходять з-за кордону, на основі перевірки новизни, ефективності, рівня безпеки та інших характеристик іноземної технології;

- розглянути можливість заснування Фонду фінансування придбання технологій, який здійснюватиме часткове відшкодування витрат промислових підприємств на придбання передових виробничих технологій в рамках патентно-ліцензійної діяльності для вдосконалення власного виробництва;

- сприяти налагодженню науково-технічних зв'язків українських виробників з провідними зарубіжними виробниками, для чого слід посилити поінформованість провідних світових корпорацій про науково-технологічні і виробничі можливості України шляхом розроблення і затвердження переліку міжнародних виставково-ярмаркових заходів, що проводяться за кордоном, у яких вітчизняні підприємства можуть брати участь з частковим фінансуванням витрат за рахунок коштів Державного бюджету;

- здійснювати розроблення пілотних проектів з розширення масштабів лабораторних розробок, створення інновацій і нових продуктів у високотехнологічних секторах української промисловості із залученням провідних українських виробників, а також вітчизняних та іноземних експертів тощо.

Висновки. Таким чином, основною ознакою

Анотація. Определены риски развития экономики Украины и направления экономической модернизации. Указаны приоритеты государственной промышленной политики.

Ключевые слова: промышленность, промышленная политика, модернизация, кризис.

Summary. Identified risks of the Ukrainian economy and the direction of economic modernization. Set priorities for the state industrial policy.

Keywords: industry, industrial policy, modernization, crisis.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.

УДК 330.544.2

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПІДСИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ СПОЖИВАННЯ

Кузічкіна Н.І., к.е.н., ст. викладач (ХТЕІ КНТЕУ)

У роботі розглянуто порядок формування індикатору споживчого ринку, удосконалено методику діагностики споживчого ринку.

Ключові слова: діагностика, споживчий ринок, індикатор.

Постановка проблеми та її зв'язок із науковими та практичними завданнями. При дослідженні споживчого ринку слід враховувати необхідність реформування підходів до вивчення проблем функціонування й регулювання споживчого

сталого розвитку промисловості є прискорене освоєння перспективних виробництв, що формують новий техніко-технологічний уклад, і відповідних їм організаційних, управлінських та інфраструктурних механізмів.

Для сталого розвитку промисловості необхідно дотримання рівноваги між: продуктивними силами і виробничими відносинами, попитом і пропозицією, накопиченням і споживанням, потребами і ресурсами, обробними і видобувними галузями, інтересами нинішнього і майбутніх поколінь тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку / [Кіндзерський Ю.В., Якубовський М.М., Галиця І.О. та ін.]; за ред. канд. екон. наук Ю.В.Кіндзерського; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2009. – 928 с.

2. Симоненко В. К прорыву не готовы. Инноватизация и модернизация экономики / В.К. Симоненко // Зеркало недели. – 2012. Режим доступу: <http://2000.net.ua/2000/derzhava/ekonomika/78560>.

3. Технологічна модернізація промисловості України / За ред. д-ра екон. наук Л.І.Федулової; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2008. – 472 с.

науковим завданням в сучасних умовах полягає у виявленні потреби в більш ретельному теоретичному дослідженні методик діагностики споживчого ринку та практичному вивченні даного напрямлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор з посиланням та джерела. Особливості формування, функціонування і регулювання споживання та споживчого ринку України привертають увагу багатьох вчених. Серед науково-дослідних розробок останніх років доцільно звернутися до праць О. М. Азарян [1], Т. М. Гродецької [2], Л. О. Лігоненко [5], А. А. Мазаракі [6] та інших. Проблеми функціонування споживчих ринків на певних етапах історичного розвитку також привертала увагу багатьох вчених різних часів, серед яких Дж. М. Кейнс, Ф. Котлер, А. Маршал, П. Самуельсон, Д. Хікс, Й. Шумпетер та інші.

Виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проте недостатньої уваги було приділено питанням підвищення ефективності функціонування й регулювання споживчого ринку, тому дослідження теоретико-методичних розробок зазначеної проблеми потребує подальшого удосконалення.

Формування цілей статті (постановка завдання)

Метою роботи є обґрунтування напрямків удосконалення методики діагностики споживчого ринку за рахунок включення показників (індексів, індикаторів) до підсистеми індикатору споживчого ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Діагностика споживчого ринку здійснюється за допомогою інтегрального вектору споживчого ринку.

Інтегрований показник характеризує зміни стану споживчого ринку в межах аналізованого періоду.

У попередніх роботах автором був розроблений інтегральний вектор споживчого ринку, який може бути розрахований за формулою:

$$I_{ср} = I_{д} \times I_{нр} \times I_{с} \times I_{то} \quad (1)$$

де $I_{ср}$ – інтегральний вектор споживчого ринку;

$I_{д}$ – індикатор рівня доходів;

$I_{нр}$ – індикатор наповнення регіонального споживчого ринку;

$I_{с}$ – індикатор споживання;

$I_{то}$ – індикатор товарообігу.

Формування інтегрального вектору споживчого ринку повинно базуватися на ретельному глибокому аналізі кожної з підсистем, до якої відносяться окремі індикатори. Тому доцільно

продовжити дослідження зазначеного питання та розглянути порядок розробки моделі індикатору споживчого ринку.

Для оцінки рівня споживання важливо розрізнити саме споживання та дохід, який використовується. Так, використовуваний дохід, як відомо, розподіляється на споживання і заощадження. Як правило, аналіз споживання проводиться у тісному зв'язку з доходами домогосподарств, їх динамікою, порівнянням із заощадженнями. А вже на наступному етапі аналізуються напрямки витрачання доходів, що залишилися у використуваному доході (тобто за винятком заощаджень). Авторський підхід полягає в тому, що аналіз доходів і аналіз споживання пропонується вважати окремими, але все ж таки тісно пов'язаними між собою, підсистемами індикатору споживчого ринку. Розділення доходів і споживання на окремі підсистеми обумовлено тим, що рівень доходів у більшості своїй вимірюється вартісними показниками, а споживання – натуральними. Наступним кроком дослідження є формування підсистеми індикаторів споживання.

Стан споживання можна охарактеризувати рівнем витрат домогосподарств, показниками натурального споживання (тобто споживання найважливіших продуктів харчування), раціональності харчування (тобто відповідності фактичного споживання встановленим раціональним нормам) та рівнем забезпеченості товарами тривалого використання. Відсутність у зазначеному переліку споживання окремих послуг пояснюється тим, що їх вплив буде враховано в динаміці витрат домогосподарств.

Наступне питання, яке потребує вирішення в процесі дослідження, які саме витрати домогосподарств більш доцільно використовувати для аналізу. Річ у тім, що витрати домогосподарств можуть бути сукупними і грошовими, споживчими і неспоживчими. Для вирішення поставленого питання доцільно звернутися до методології статистичних досліджень. Для формування підсистеми індикаторів споживання найбільш доцільним є аналіз споживчих сукупних витрат. Споживчі сукупні витрати складаються з грошових витрат, а також вартості спожитих домогосподарством продуктів харчування, отриманих з особистого підсобного господарства, в порядку самозаготівель або подарованих родичами та іншими особами, суми пільг та безготівкових субсидій на оплату житла, комунальних продуктів та послуг, суми безготівкових пільг на оплату послуг зв'язку, проїзд у транспорті окремих категорій громадян, безготівкових пільг та дотацій на путівки для лікування, оздоровлення та відпочинку, на оплату ліків, медичних послуг (в тому числі стоматологічних послуг, проведення обстежень та отримання процедур тощо).

Врахування сум пільг і дотацій у показнику споживчих сукупних витрат, який використовується

для аналізу, з одного боку викривлює реальні витрати домогосподарств. Тому, якщо б метою аналізу було встановлення рівня витрат та їх динаміки, то доцільним було б аналізувати саме грошові витрати. Але з точки зору оцінки рівня споживання та його впливу на стан споживчого ринку на авторську думку цілком справедливо використовувати саме показник сукупних споживчих витрат, оскільки вони відображають реальне споживання.

Обґрунтувавши вибір у якості елемента підсистеми індикаторів споживання споживчих сукупних витрат, слід зазначити, що вони розподіляються на споживчі сукупні витрати на продовольчі товари (включаючи харчування поза домом, алкогольні напої та тютюнові вироби), на непродовольчі товари та послуги. Оскільки сукупні споживчі витрати вимірюються у грошових одиницях, необхідним є їх коригування на відповідний індекс споживчих цін. Тому представляється доцільним до підсистеми індикаторів споживання включити середній індекс сукупних споживчих витрат ($\bar{i}_{ССС}$), який пропонується розраховувати за формулою:

$$\bar{i}_{ССС} = \sqrt[2]{\frac{i_{ССС-пр}}{I_{ЦПТ}} \times \frac{i_{ССС-нпр}}{\sqrt[2]{I_{ЦНТ} \times I_{ЦПосл}}}} \quad (2)$$

де $\bar{i}_{ССС}$ – середній індекс сукупних споживчих витрат;

$i_{ССС-пр}$ – індекс сукупних споживчих витрат на продовольчі товари;

$i_{ССС-нпр}$ – індекс сукупних споживчих витрат на непродовольчі товари і послуги;

$I_{ЦПТ}$ – індекс споживчих цін на продовольчі товари;

$I_{ЦНТ}$ – індекс споживчих цін на непродовольчі товари;

$I_{ЦПосл}$ – індекс споживчих цін на послуги.

Індекс сукупних споживчих витрат розраховується як відношення обсягу сукупних споживчих витрат в звітному році до аналогічного показника попереднього періоду, скоригованого на відповідні індекси споживчих цін.

Наступним елементом підсистеми індикаторів споживання, як вже раніше зазначалося, має стати середній індекс щорічного натурального споживання продуктів харчування на одну особу. Споживання продуктів харчування у домогосподарствах – це середньодушове споживання продуктів харчування за місяць в натуральних одиницях виміру (кг, шт.). При розрахунках цього показника спожиті продукти харчування перераховуються в первинний продукт, наприклад,

масло тваринне – в молоко, ковбаса – в м'ясо. В показник "споживання цукру" включений цукор, використаний на кондитерські вироби та мед. До складних продуктів харчування віднесені спожиті продукти, які були у звітному періоді куплені, отримані з особистого підсобного господарства, від самозаготівель (на польованні, рибалці, у лісі тощо), а також отримані в подарунок та з інших джерел.

Розрахунки набору продуктів харчування ґрунтуються на нормах фізіологічних потреб у харчових продуктах для дорослого населення України і рекомендацій про потреби людини в енергії і білках, відомостей про хімічний склад основних продуктів харчування і витрат речовин у процесі продукції.

Природно, що зі змінами на споживчому ринку змінюється і споживання набору продуктів харчування. Збільшення їх споживання позитивно впливає на стан споживчого ринку. Охарактеризувати цей процес можливо за допомогою середнього індексу щорічного натурального споживання продуктів харчування на одну особу, який пропонується розраховувати за формулою:

$$\bar{i}_{НС} = \sqrt[n]{\prod_{n=1}^n i_{НС}^{НС}} \quad (3)$$

$\bar{i}_{НС}$ – середній індекс щорічного натурального споживання продуктів харчування на одну особу;

$\prod_{n=1}^n i_{НС}^{НС}$ – добуток індексів щорічного натурального споживання на одну особу за основними групами продуктів харчування;

n – кількість продуктів харчування, які увійшли у вибірку для дослідження.

Споживання продуктів харчування, безумовно, впливає на стан споживчого ринку, але тільки обсягами цей вплив не обмежується. Важливе значення має раціональність харчування, а точніше, рівень його досягнутості [3]. Рівень досягнутості раціональності харчування на авторську думку має стати важливим елементом підсистеми індикаторів споживання. Його рекомендується розраховувати за формулою:

$$i_{ДРХ} = \sqrt[n]{\prod_{n=1}^n \left(\frac{C_{Ф}}{C_{Р}}\right)_{n}^{ДРХ}} \quad (4)$$

$i_{ДРХ}$ – середній індекс досягнутості раціональності харчування;

$\prod_{n=1}^n \left(\frac{C_{Ф}}{C_{Р}}\right)_{n}^{ДРХ}$ – добуток індексів досягнутості раціональності харчування за основними групами продуктів харчування, які розраховуються як

відношення фактичного обсягу споживання до нормативно-раціонального;
 n – кількість продуктів харчування, які увійшли у вибірку для дослідження.

Державна політика в сфері споживання певною мірою відбивається в системі продовольчої безпеки країни. Продовольча безпека трактується як стан, при якому всім членам суспільства гарантований доступ до життєво важливих продуктів харчування у відповідності з науково обґрунтованими наборами продуктів харчування. Система продовольчої безпеки має ефективно забезпечувати населення продуктами харчування згідно з прийнятими фізіологічними нормами споживання за рахунок власного виробництва і раціонального імпорту продуктів. У відповідності до Постанови Кабінету міністрів України від 5 грудня 2007 р. № 1379 «Деякі питання продовольчої безпеки» [4] в Україні на державному і регіональних рівнях діє система оцінки продовольчої безпеки країни, яка включає 7 основних індикаторів, що характеризують продовольчу безпеку держави. Вони розраховуються за визначеними основними групами харчових продуктів, можливостями аграрного сектору економіки, існуючими соціальними стандартами та національними традиціями харчування. З точки зору формування підсистеми індикаторів споживання аналіз діючої методики оцінки продовольчої безпеки представляє певний науковий інтерес. Результати такого аналізу представлено нижче.

Індикаторами продовольчої безпеки є:

- 1) добова енергетична цінність раціону людини, що визначається як сума добутків одиниці маси окремих видів продуктів, які споживаються людиною протягом доби, та їх енергетичної цінності;
- 2) забезпечення раціону людини основними видами продуктів, що визначається як співвідношення між фактичним споживанням окремого продукту та його раціональною нормою;
- 3) достатність запасів зерна у державних ресурсах, що визначається як співвідношення між обсягами продовольчого зерна у державному продовольчому резерві та обсягами внутрішнього споживання населенням хліба і хлібопродуктів у перерахунку на зерно;
- 4) економічна доступність продуктів, що визначається як частка сукупних витрат на харчування у загальному підсумку сукупних витрат домогосподарств;
- 5) диференціація вартості харчування за соціальними групами, що відстежується в динаміці та розраховується як співвідношення між вартістю харчування 20 відсотків домогосподарств з найбільшими доходами та вартістю харчування 20 відсотків домогосподарств з найменшими доходами;
- 6) ємність внутрішнього ринку окремих продуктів, що відстежується в динаміці та

визначається у натуральному виразі як добуток споживання певного продукту та середньорічної чисельності населення;

7) продовольча незалежність за окремим продуктом, що визначається як співвідношення між обсягом імпорту окремого продукту у натуральному виразі та ємністю його внутрішнього ринку [4].

Відносно першого індикатору – добової енергетичної цінності раціону людини – слід зазначити, що це показний вимірюється у кілокалоріях на добу. Порівняння (співвідношення) фактичної добової енергетичної цінності раціону людини і розрахункової, яка базується на нормах раціонального споживання, як показали проведені автором розрахунки, дає результат, аналогічний другому показнику – забезпеченню раціону людини основними видами продуктів, що визначається як співвідношення між фактичним споживанням окремого продукту та його раціональною нормою. Використання цих показників як елементів підсистеми індикаторів споживання представляється недоцільним, оскільки до неї був уведений такий показник як рівень досягнутості раціональності харчування, який розраховується на підставі аналогічних величин, але більш точно відображає потреби оцінки стану споживчого ринку. Сума значень дефіциту (нестачі) продовольчого споживання і рівня досягнутості раціональності харчування дорівнює 1.

Третій, шостий і сьомий індикатори не стосуються саме споживачів і не є вирішальними факторами впливу на споживання, тому з точки зору формування підсистеми індикаторів споживання їх використання є недоцільним.

Аналіз четвертого індикатора – економічної доступності продуктів, що визначається як частка сукупних витрат на харчування у загальному підсумку сукупних витрат домогосподарств – дозволяє визнати його пряме відношення до споживання. Але у тому вигляді, в якому він використовується в системі індикаторів продовольчої безпеки, він не може бути включений в підсистему індикаторів споживання. Саме тому пропонується використовувати не сам показник питомої ваги сукупних витрат на харчування у загальному підсумку сукупних витрат домогосподарств, а його індекс, тобто індекс економічної доступності харчування ($i_{едх}$). Для споживчого ринку позитивною є тенденція зниження питомої ваги сукупних витрат на харчування у загальному підсумку сукупних витрат домогосподарств, тому до моделі підсистеми індикаторів споживання цей елемент має бути включений у вигляді $(\frac{1}{i_{едх}})$.

П'ятий показник – диференціація харчування за соціальними групами, що відстежується в динаміці та розраховується як співвідношення між вартістю харчування 20 відсотків домогосподарств з

найбільшими доходами та вартістю харчування 20 відсотків домогосподарств з найменшими доходами – є дуже важливим для споживчого ринку. Але з точки зору розробки індикаторів споживання він має дуже значний недолік – вартісне вираження вихідних даних. Крім того, саме по собі його значення не може бути включене в модель індикаторів споживання, оскільки характеризує стан споживання в певний момент часу, а призначення індикаторів полягає у віддзеркаленні змін його стану. Тому представляється доцільним розраховувати узагальнений показник співвідношення обсягів харчування і натуральних одиниць виміру за вищезазначеними соціальними групами, і, аналізуючи його в динаміці, розраховувати індекс диференціації харчування ($\bar{i}_{\Delta x}$). Для споживчого ринку позитивною є тенденція зниження диференціації харчування за соціальними групами, тому до моделі підсистеми індикаторів споживання цей елемент має бути включений у вигляді $(\frac{\bar{i}_{\Delta x}}{\bar{i}_{\Delta x}-1})$.

Певний інтерес з точки зору аналізу споживчого ринку викликає такий показник як рівень продовольчої доступності, який розраховується як відношення кількості калорій душевого добового раціону харчування до частки відповідних витрат у сімейному бюджеті. Цей показник відбиває купівельну спроможність 1% сімейного бюджету і розраховується як відношення кількості калорій душевого добового раціону харчування в кілокалоріях до частки витрат на харчування у сімейному бюджеті у %. Таким чином, під індикатором рівня продовольчої доступності (i_{pnd}) слід розуміти індекс змінення купівельної спроможності 1% сімейного бюджету і він має бути включений до моделі підсистеми індикаторів споживання.

На сьогодні продовольчі витрати домінують в бюджетах споживачів України, але поступове покращення економічної ситуації природно приведе до скорочення їх питомої ваги в сукупних витратах домогосподарств і, відповідно до збільшення питомої ваги витрат на непродовольчі товари та послуги. Вводити додатковий елемент в модель підсистеми індикаторів споживання, що відображає питому вагу цих витрат у сукупних витратах не має необхідності, тому що структуру сукупних витрат вже враховано в моделі шляхом включення такого елементу як індекс економічної доступності харчування ($\bar{i}_{\Delta dx}$).

Зрушення в обсягах витрат на непродовольчі товари та послуги деякою мірою вже враховані в моделі підсистеми індикаторів споживання через введений індекс сукупних споживчих витрат на непродовольчі товари і послуги ($\bar{i}_{\text{ссв-нпр}}$). Проте на авторську думку модель підсистеми індикаторів споживання буде більш повною, якщо до неї включити індекс забезпеченості домогосподарств

товарами тривалого використання ($i_{\text{зпмтв}}$). Цей індекс пропонується розраховувати за формулою:

$$i_{\text{зпмтв}} = \sqrt[n]{\prod_{n=1}^n \left(\frac{z_{\text{нотн}}}{z_{\text{нон}}} \right)_n^{\text{зпмтв}}} \quad (5)$$

$i_{\text{зпмтв}}$ – середній індекс забезпеченості домогосподарств товарами тривалого використання;
 $\prod_{n=1}^n \left(\frac{z_{\text{нотн}}}{z_{\text{нон}}} \right)_n^{\text{зпмтв}}$ – добуток співвідношень рівнів забезпеченості домогосподарств товарами тривалого використання у поточному році ($z_{\text{нотн}}$) до аналогічних показників попереднього року ($z_{\text{нон}}$);
 n – кількість товарів тривалого використання, які увійшли у вибірку для дослідження.

Висновки даного дослідження і перспективи подальших робіт у цьому напрямку. З наведеного правомірно зробити висновок, що підсистему індикатора споживання може бути представлено наступним чином:

$$I^{\text{н}} = i_{\text{ссв}} \times i_{\text{нс}} \times i_{\Delta dx} \times \left(\frac{1}{i_{\Delta dx}} \right) \times \left(\frac{i_{\Delta dx}}{i_{\Delta dx}-1} \right) \times i_{\text{рнд}} \times i_{\text{зпмтв}} \quad (6)$$

де $i_{\text{ссв}}$ – середній індекс сукупних споживчих витрат;

$i_{\text{нс}}$ – середній індекс щорічного натурального споживання продуктів харчування на одну особу;

$i_{\Delta dx}$ – середній індекс досягнутості раціональності харчування;

$\bar{i}_{\Delta dx}$ – індекс економічної доступності харчування;

$\bar{i}_{\Delta x}$ – індекс диференціації харчування;

$i_{\text{рнд}}$ – індикатор рівня продовольчої доступності;

$i_{\text{зпмтв}}$ – середній індекс забезпеченості домогосподарств товарами тривалого використання.

Можна констатувати, що вітчизняна методологія діагностики споживчого ринку не може бути фундаментальною основою для формування організаційно-економічного механізму споживчого ринку. Разом із тим, у закордонній практиці також не було отримано теоретичного вирішення проблеми діагностики споживчого ринку.

Таким чином, запропонований підхід щодо формування підсистеми індикатора споживання допомагає більш ефективно проаналізувати окремі складові споживчого ринку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарян О.М. Аналіз розвитку споживчого ринку України в сучасних умовах. / Азарян О.М. // Вісник ДонДУЕТ. – 2006. – №3. – С.126

2. Гродецька Т.М. Сутність та структура споживчого ринку в трансформаційній

економіці. / Т.М. Гродецька // Проблеми економіки. – 2007. – №44. – С.49.

3.Згуровський М. З. Сталий розвиток регіонів України [Електронний ресурс] / М. З. Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – 197 с. - Режим доступу: <http://activity.wdc.org.ua/ukraine/Isd_ukr-2400dpi-10.pdf>.

4.Деякі питання продовольчої безпеки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня

2007 р. №1379 // Офіційний вісник України. – 2007. – №93. – С.48

5.Лігоненко Л.О. Споживчий ринок України: методологія дослідження та регулювання: Монографія/ Л.О. Лігоненко. – К.: Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2007. –С. 10.

6. Мазаракі А.А. Перспективи розвитку внутрішньої торгівлі в Україні: критичний погляд / А.А.Мазаракі, І.О. Бланк та ін. // Вісник КНТЕУ. – 2002. - №6. – С.3-29

Анотація. В работе рассмотрен порядок формирования индикатора потребительского рынка. Выявлено новое, которое вносится в методику диагностики потребительского рынка.

Ключевые слова: диагностика, потребительский рынок, индикаторы.

Summary. In this paper the procedure of forming an indicator of consumer market. Found a new one that is introduced into the methodology of diagnosis of the consumer market.

Keywords: diagnostics, the consumer market, indicators.

Рецензент к.е.н., доцент ХТЕІ КНТЕУ Кучумова І.Ю.

Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.

УДК 339.5:629.7

МЕТОД ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ГАЛУЗЕЙ

Лісовенко С.А., аспірант (КНЕУ ім.В.Гетьмана)

В статті визначено поняття “конкурентоспроможність галузі”. Узагальнено основні методи розрахунку конкурентоспроможності галузі. Проведено аналіз узагальнених методів та визначено переваги та недоліки. Запропоновано метод оцінки конкурентоспроможності галузей промисловості.

Ключові слова: метод оцінки, конкурентоспроможність, галузь, профільна підгалузь, методика, валова продукція, конкурентні переваги.

Постановка проблеми. В сучасних умовах всеосяжної глобалізації конкурентоспроможність галузі є однією з найважливіших категорій ринкової економіки що характеризує можливість й ефективність адаптації її підприємств до умов конкурентного середовища на світовому ринку. Промислові, особливо високотехнологічні, галузі, які прагнуть займати відповідну частку на міжнародному ринку, а не лише виживати, повинні використовувати нові та комплексні методи забезпечення конкурентоспроможності виробництва з метою створення переконливих конкурентних переваг.

На сьогоднішній день практично відсутня загальноприйнята методика оцінки конкурентоспроможності галузі промисловості. Кожна галузь промисловості свою конкурентну позицію на ринку визначає самостійно не враховуючи багатьох чинників. Зважаючи на те, що оцінка конкурентоспроможності в визначений час та в конкретній фазі економічного розвитку являє собою складне та багатоступеневе завдання, то виникає необхідність в комплексній оцінці

показників, котрі формують рівень конкурентоспроможності тієї чи іншої галузі промисловості.

На практиці, визначення конкурентоспроможності вітчизняних галузей промисловості зводиться лише до вирішення технічних проблем та формування цінової політики і то лише для статистики, але ці напрями забезпечують конкуренцію на світовому ринку лише з одного боку. Тому постає гостра потреба в методах досконалої та практичної оцінки рівня конкурентоспроможності національних галузей промисловості які безпосередньо працюють на експорт.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню теоретичних проблем конкуренції, конкурентних стратегій, конкурентоспроможності, конкурентних переваг галузей та методів їх оцінки присвятили свої творчі здобутки такі вчені: Друкер [8], Ф. Котлер [9], Р. Коуз [10], К. Крістенсон [11], М. Портер [13], К. Прахалад [12], А. Сміт [15], Р. Фатхутдінов [17-19], Ф. Хайск [22], Й. Шумпетер [21] та багато інших.

Значний внесок в дослідження